EN TIDNING FRÅN
KOMMUNINVEST
#3 2013

dialog

Visionen
RIBBAN PÅ REKORDNIVÅ

Franska förbindelser
NY SYSTER-ORGANISATION

Kapitaliseringen
SÅ GÅR DEN TILL

Arena för alla
IDROTT OCH KULTUR MÖTS I VÄXJÖ

5
FRÅGOR DU BÖR STÄLLA OM DERIVAT TILL DIN EKONOMICHEF

Krishanteraren

GUNNAR HÖKMARK ÄR AKTIV I EU:S ARBETE FÖR ATT MOTVERKA EN NY BANKKRIS

Ledare

FOTO: ROBIN ANDERSSON

TOMAS WERNGREN
Vd Kommuninvest ekonomisk förening

NY DJÄRV FRAMTIDSVISION

DEN SVENSKA KOMMUNSEKTORNS lånebehov fortsätter att öka och den totala skulden förväntas passera 500 miljarder kronor 2015. Det visar på en framtidstro i Kommunsverige. Men var kommunerna lånar har förändrats drastiskt de senaste åren. Allt färre går till bankerna. Och allt fler kommer till oss på Kommuninvest. Vi har kraftigt ökat vår marknadsandel de senaste åren. Mer om kommunernas låneskuld och hur upplåningen sker kan ni läsa om i Mattias Bokenbloms analys på sidan 11.

Samtidigt skapar EU:s nya regler för banker och finansinstitut rejäla utmaningar för oss, vilket redan påverkar marknadssituationen där Kommuninvests snabba tillväxt normaliserats. Tillsammans måste vi fortsätta arbetet med att bygga upp Kommuninvests kapitalbas. Det är ett krav för att vi ska nå våra högt uppsatta mål, och även i framtiden vara det trygga, effektiva och stabila valet för Sveriges kommuner och landsting. Processen för kapitaluppbyggnaden går det att fördjupa sig i på sidan 12.

I VÅRAS ANTOG föreningens medlemmar en ny – och djärv – vision för Kommuninvest: ***Att vara världens bästa organisation för kommunal finansförvaltning***. På sidan 27 samtalar Ann-Charlotte Stenkil, ordförande i Kommuninvest ekonomisk förening, Ellen Bramness Arvidsson, ordförande i Kommuninvest i Sverige AB, och jag kring den.

Sist men inte minst. Ni kanske märkte att det inte kom något nummer av Dialog efter sommarens slut? Vi tog en liten paus för att under hösten arbeta med en omgörning av tidningen. Allt för att den ska bli mer läsvärd och tillgänglig för er läsare. Vi är såklart nyfikna på vad ni tycker. Tveka inte att höra av er till dialog@kommuninvest.se, både med ros och ris.

Med hopp om god läsning och ett gott slut på 2013! Vi ses på medlemssamråden under januari och februari.

KOMMUNINVEST

dialog

Kommuninvest Dialog ges ut av Kommuninvest i Sverige AB (publ) i samarbete med Intellecta Corporate.

Adress:
Box 124, 701 42 Örebro

Besöksadress:
Drottninggatan 2, Fenixhuset

Tel:
010-4708700

Fax:
019-121198

Hemsida:
www.kommuninvest.se

E-post:
dialog@kommuninvest.se

Ansvarig utgivare:
Tomas Werngren, vd

Redaktör:
Maria Viimne

Omslagsfoto:
Jennifer Glans

Repro:
Turbin

Tryck:
Elanders Sverige, 2013

Dialog trycks på papper Munken Polar Rough som är FSC-certifierat. Dialog är en klimatneutral produkt.

MILJÖMÄRKT
341 123
TRYCKSAK

MIX
Papper från ansvarsfulla källor
FSC® C011209
www.fsc.org

KLIMAT NEUTRAL PRODUKT
VERIFIERAD AV respect
WWW.KLIMATNEUTRAL.SE

#3 2013

När försäkringen blir en björntjänst

Att handla med derivat är att handla med risker. För det krävs ordentlig styrning, uppföljning och kompetens.

20

Kapitaliseringen – en överlevnandsfråga
Så ser processen för Kommuninvest ut fram till 2018.

12

Avesta vill locka nya invånare
Siw Karlsson, ekonomichef i Avesta, talar sig varm om kommunens småstadskänsla och utrotningshotade visenter.

24

5

När barnen får bestämma
Konceptet för Araby Park Arena i Växjö togs fram med hjälp av de som skulle använda den.

14

En svensk hök i EU
Gunnar Hökmark har en aktiv roll i processen bakom det nya riskhanteringsdirektivet.

18

Ny systerorganisation
Det franska organet för kommunal upplåning slår upp dörrarna.

27

Vägen framåt
Dialog samlade några i Kommuninvests ledning för ett samtal om den nya visionen.

Ny webbtjänst förenklar skuldförvaltningen

KOMMUNINVEST LANSERAR en ny webbaserad tjänst för skuldförvaltning som gör det enklare och smidigare att hantera hela låneportföljen. Undersökningar visar att låne- och derivathanteringen hos de allra flesta ekonomi- och finanschefer i kommunsektorn är Excel-baserad.

Det nya skuldförvaltningssystemet innehåller en rad rapport- och analysfunktioner. Det kommer att gå att göra jämförelser av utfallet mellan olika upplånings- och räntesäkringsalternativ, och att göra stresstester för räntekostnader och betalflöden under olika scenarion. Lån hos Kommuninvest syns per automatik och lån hos andra aktörer är lätta att importera och hantera vidare inom systemet.

Eftersom systemet är webbaserat krävs inga komplicerade installationer och det fungerar både i datorn och på surfplattor.

Den nya tjänsten erbjuds till självkostnadspris och kommer att passa de allra flesta – stora och små kommuner, landsting, bolag och även samägda bolag och internbanker.

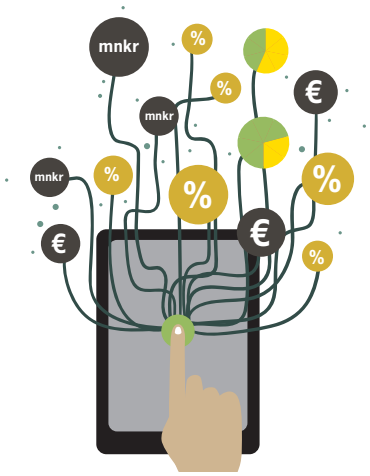

Prissättningen blir enhetlig och utgår från kommunkoncernens totala låneskuld. Det mesta ingår: obegränsat antal företag och användare inom kommun- eller landstingskoncernen, och obegränsad användning. Dessutom finns support alltid tillgänglig via Kommuninvest.

Lansering av portföljsystemet sker i mars 2014.

Läs mer på kommuninvest.se

Hög tid att söka forskningsmedel för 2014

KOMMUNINVEST STÖDJER forskning som berör kommunsektorns ekonomiska förutsättningar och utmaningar. Utlysningen av medlen har en bred inriktning, men med huvudfokus på ämnen inom företags- och nationalekonomi, kulturgeografi, statsvetenskap och juridik.

Inför 2014 kommer forskningsprojekt kring urbanisering, demografi och segregering att prioriteras.

Forskningsmedlen kan sökas av enskilda forskare knutna till skandinaviska universitet, högskolor och forskningsinstitutioner. Sökande ska vara disputerade.

Sista dag för att ansöka om forskningsmedel för nästa år är 29 november 2013.

Mer information och ansökningshandlingar finns på kommuninvest.se, under Forskning.

Agence France Locale är ett tecken på ansvar, mognad och solidaritet.

Rollon Mouchel-Blaisot, generaldirektör på Association des Maires de France, vid invigningen av Agence France Locale – Frankrikes motsvarighet till Kommuninvest.
Källa: La Gazette des Communes

VISSTE DU ATT ...

Kommuninvest är den i särklass största långivaren till den kommunala sektorn i Sverige. Vid halvårsskiftet 2013 var lånevolymen 210 miljarder kronor.

0,7%

Så mycket beräknas inflationen i Eurozonen ha sjunkit till i oktober. Det är den lägsta nivån på nästan sju år. *Källa: TT*

Martin Sallergård är platschef på Araby Park Arena – en mötesplats för idrott och kultur i Växjö.

På en och samma arena

Samordning och samverkan är Växjös framgångsrecept – både när det gäller integration och lånebehov.

TEXT: VICTORIA WAHLBERG FOTO: LINA ALRIKSSON

FOTO MATS SAMUELSSON

VÄXJÖ KOMMUN

Folkmängd: 84 800.

Största arbetsgivarna: Växjö kommun, 7 398 anställda. Landstinget Kronoberg, 4 394.

Antal företag: 8 205 stycken

Linnéuniversitetet (både Växjö och Kalmar) hade 15 575 helårsstudenter 2010.

Medelinkomst i kommunen: 253 400 kronor.

Valet 2010:

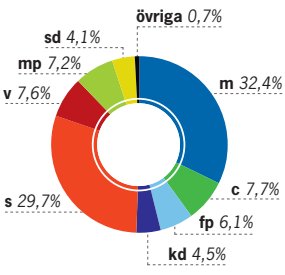

Källa: Valmyndigheten

Först är entrén till Araby Park Arena i Växjö till synes öde. Plötsligt fylls hela utrymmet upp av ungdomar. Martin Sallergård, en av värdarna, lotsar gruppen vidare med säker hand. I nästa sekund uppmanar Musica Vitaes orkesterchef Staffan Langemark förbipasserande att titta in på repetitionerna. Kommunens kammarorkester hyr ibland ”blackboxen” – en lokal för konserter, filmvisningar och konferenser, med plats för 150 personer. Efter bara två minuter är det lätt att inse vilken spännvidd verksamheten på Araby Park Arena har.

Araby Park Arena stod klar våren 2010. På invigningen talade Kulturnämndens ordförande Lena Wibroe med orden: ”En stad utan kultursatsningar är en död stad”. Men det handlar inte enbart om kultur, det handlar om den kraft som kommer av samverkan mellan idrott, kultur och de mänskliga mötena. För Martin Sallergård, platschef på Araby, var det anledningen till att han accepterade jobberbjudandet när det kom.

– Jag tror att idrott och kultur är i särklass de bästa sätten för att uppnå integration. Att kombinera de två uttrycken är kanske okonventionellt, men jag ser dagligen att det finns mer som förenar, än skiljer dem åt. Dessutom får vi en bredd på vår verksamhet och skapar spontana möten mellan människor som annars inte möts, säger han.

En kommun har obligatoriska uppgifter, exempelvis skol- och barnomsorg, men även frivilliga uppgifter som byggande av bostäder och kulturverksamhet. Det är livsavgörande för kommuner att attrahera skattebetalande kommuninvånare. Det gör man genom att se till att de obligatoriska uppgifterna fungerar och genom att investera i de frivilliga uppgifterna. Ibland går det inte att finansiera allt detta via skattsedeln, då måste kommunen låna pengar. Araby Park Arena är ett exempel på när en investering kunnat realiseras via belåning.

Verksamheten som bedrivs på arenan är dels ideella föreningar som använder lokalerna, dels organiserad spontan verksamhet, där alla aktiviteterna är gratis. Alla ska kunna vara med oavsett om man vill spela innebandy, dansa Zumba eller lyssna på Alfons Åberg på somaliska.

Förvaltningschef Erica Månsson, på kultur- och fritidsförvaltningen i Växjö, understryker hur viktigt det är att tröskeln för att prova på en aktivitet är så låg som möjligt.

– Araby Park Arena är till för dem som inte har bestämt sig än. Det ska inte vara nödvändigt att betala utrustning och föreningsavgift om man bara vill testa en aktivitet. Här är allt gratis och det vet ungdomarna. Först då kan det bli den träffpunkt som vi eftersträvar, säger hon.

En normal vecka deltar 500–600 ungdomar i olika aktiviteter och all verksamhet är ledarledd. För att en satsning av den här storleken ska lyfta krävs engagemang och en stor portion god vilja. Ett gott samarbete med de ideella föreningarna är livsavgörande för verksamheten, förklarar platschefen Martin Sallergård:

– Just nu samarbetar vi med 25 föreningar som är med och hjälper till att organisera och leda de olika aktiviteterna. Vi märker av ett stort intresse från föreningar som ofta kontaktar oss för att initiera samarbete. Vi är oerhört glada över det starka sociala engagemanget och viljan att bjuda in alla till sin verksamhet.

På frågan varför verksamheten är så viktig dröjer Martin inte med svaret.

– Vi ska ge barn och ungdomar ett alternativ, någonstans att ta vägen där det finns vuxna som ser dem och som lyssnar. Vi anställer många av ungdomarna. Araby Park Arena blir inkörsporten till deras första arbete. Dessutom satsar

Bleron Curoja och Alba Istrefi, 7 år, går på Centrumskolan och brukar vara på Araby med skolan varje fredag. – Vi tycker att klättervägen är roligast. En gång klättrade en pojke hela vägen upp och kom inte ner igen, säger Alba.

> ***Vi ska ge barn och ungdomar ett alternativ, någonstans att ta vägen där det finns vuxna som ser dem och som lyssnar.***
>
> Martin Sallergård, platschef på Araby Park Arena

vi mycket på att lyfta ungdomar att själva bli ledare. Vi har allt från ungdomar som lär ut basket, till en kvinna som är 83 år och leder Qi Gong för pensionärer. Men viktigast av allt är att barn och ungdomar känner att det är ett ställe där de är välkomna.

En stor utmaning för Kultur- och fritidsförvaltningen har varit att nå ut till medborgarna i kommunen. Ett samarbete inleddes med forskare på Växjö universitet för att förstå vilka grupper som inte nås och varför.

– Vi upptäckte att vårt arbete i dag handlar om att skapa relationer. Förut distribuerade man kultur till människor vare sig de ville ha det eller inte, men det fungerar inte att ”kulturduscha” folk längre. Nu fokuserar vi på nya grupper och områden och skapar samarbete med grupperna som bor där, stadsplanerare, skolor och föreningar. Med Araby Park Arena tycker jag att vi har träffat helt rätt med vårt uppdrag, berättar Erica Månsson

Ungefär tjugo minuters gångväg från Araby Park Arena ligger Växjö Kommunföretag AB (VKAB). På andra våningen i det beigea sjuttiotalshuset ligger företagets kontor. Peter Norrman är ordförande i VKAB och moderat politiker i Växjö kommun. Han berättar att det är helt avgörande för kommunen att projekt som →

25%

Araby Park Arena är byggd med lågenergiprofil med ett energikrav på 25 procents lägre energiförbrukning än byggnormen för nybyggnation. Materialen är valda för minimalt underhåll under fastighetens livstid och byggnaden är extremt välisolerad. Ventilation och belysning är behovsstyrd.

Erica Månsson, förvaltningschef på kultur- och fritidsförvaltningen i Växjö kommun, tycker att de med Araby har träffat helt rätt med sitt uppdrag.

> ***Vi har inte behövt gå till kommunen och be dem skjuta till ägarkapital vid stora investeringar, något som annars inte är helt ovanligt.***
>
> Peter Norrman, ordförande VKAB och moderat politiker i Växjö kommun

exempelvis Araby Park Arena, som finansieras helt, eller delvis med belåning, har en kalkyl som är realistisk och är affärsmässigt sund.

– För 10–15 år sedan stramades regelverket och insynen upp i Växjös kommunala bolag. Följden blev en ganska försiktig finansiell politik, särskilt på byggsidan, där inga projekt påbörjas som inte kan räknas hem. Det betyder att vi inte behövt gå till kommunen och be dem skjuta till ägarkapital vid stora investeringar, något som annars inte är helt ovanligt i andra kommunala bolag i landet.

Mycket av den kommunala verksamheten är lagd i bolag och drivs på affärsmässiga grunder. VKAB är kommunstyrelsens förlängda arm och moderbolag till sex helägda dotterbolag, bland annat Växjö Fastighetsförvaltning AB, Växjö Energi AB och Växjöhem AB. Tanken är att de som har störst kompetens inom en verksamhet också är mest lämpade att driva den. VKAB investerar för över 500 miljoner kronor per år vilket gör Växjö till en av de kommuner i landet som bygger mest i förhållande till sin storlek.

Även om soliditeten i Växjö kommun har ökat med åren så har man ändå en lånestock på sju miljarder kronor. Lån som ska sättas om och planeras i kombination med nya investeringar. För att uppnå maximal effektivitet i omsättning och nytagning av lån samordnar VKAB alla dotterbolagens lånebehov. Fyra gånger om året möts alla bolag på finansträffar för att diskutera möjligheten att synkronisera lånen och få fram fördelaktiga villkor och räntor. Med tanke på att det rör sig om ungefär en miljard kronor om året som ska lånas eller omsättas har alla att vinna på att samordna sig. Peter Norrman anser att det fungerar bra och vill gärna öka samordningen ännu mer för att ytterligare pressa ner räntenivåerna.

– Att låna tillsammans ger oss en kraftfull exponering som är till en stor fördel i förhandlingssituationer. Det är dock viktigt att poängtera att varje bolag själv ansvarar för sin finansieringsstrategi, och till syvende och sist beslutar om fast eller rörlig ränta och löptider.

FOTO: VÄXJÖ KOMMUN

Peter Norrman, ordförande VKAB och moderat politiker i Växjö kommun.

Men samarbetet har fler fördelar. Framförallt är det en lärande process som höjer kompetens inom alla bolagen. De kan utväxla idéer och inspirerar varandra. Dessutom är det viktigt att så många som möjligt har insyn i vad som försiggår. När någonting går fel är det ofta en person som verkat ensam, och även om uppsåtet är gott kan resultatet vid finansiella missbedömningar bli katastrofala. Ju fler som har kunskap och insyn, desto säkrare blir systemet, anser Peter Norrman.

En stor del av Växjös lån finns placerade hos Kommuninvest.

– Kommuninvest har varit en bra finansiell partner, men vi måste välja aktörer med kallt huvud. Det gäller att sprida sina risker, såväl på lång som kort sikt, och så även vid val av aktörer. Vi ser ständigt över vår riskprofil och de instrument som finns för att begränsa riskerna, säger han.

Det räcker med att gå tillbaka till 2008 års finanskris för att inse att saker och ting kan förändras snabbt. Peter Norrman minns frustrationen över att vara en stabil låntagare, som kunde lämna god säkerhet och ändå hade svårt att hitta aktörer som kunde låna ut pengar.

– Vi har en stabil ekonomi och räknar alltid med att få lån, men situationer kan uppstå som försämrar vår tillgång till kapital. Det måste vi ha en beredskap för. Vissa finansiärer håller sig fortfarande i bakgrunden trots att det har gått fem år. Vi ser gärna ett utvecklat samarbete med Kommuninvest vad gäller långsiktigt samarbete så att vi har en stabil partner för framtida investeringar.

Ett av bolagen, VäxjöHem, har nyligen beslutat att bygga ett nytt bostadsområde i Växjö. Ett projekt på drygt 125 miljoner kronor. De räknar med höga kostnader. Området ska byggas på central mark och det finns höga krav på byggnationen, hållbarhet, tillgänglighet och buller.

– Vi investerar i fastigheter som förväntas stå →

Cornelia Sporre och Amanda Björksell, 17 år, tränar modern dans på Araby Park Arena en gång i veckan.

> ***Vi investerar i fastigheter som förväntas stå i 50-100 år, men lånen är bundna på betydligt kortare tid.***
>
> Peter Norrman, moderat politiker i Växjö kommun

7

METER. Så hög är takhöjden i Araby Park Arenas blackbox. I anslutning till lokalen finns en loge samt flera omklädningsrum. Lokalen erbjuder projektor, duk, ljud och ljus. 150 människor kan vistas i lokalen och läktarplatser kan byggas upp och anpassas efter önskemål.

i 50–100 år, men lånen är bundna på betydligt kortare tid. Det betyder att lånen kommer att sättas om ett 20-tal gånger under fastighetens levnadstid. Vi måste hitta finansiärer framgent och det är viktigt att de aktörer vi lånar av har riktlinjer för hur man kan försörja kommunal verksamhet i framtiden, säger Peter Norrman.

Pengar är lätt att ta på, men andra värden brukar traditionellt sett vara svårare att mäta. För Erica Månsson är nyttan med Araby Park Arena glasklar.

– Här når vi ut till grupper som vi annars inte når och deras röster blir hörda. Arenan ligger som en stor magnet mitt i Araby och blir till en mötespunkt utan krav. För barn och ungdomar blir känslan att det är deras arena och det är reell nytta i mina ögon.

Martin Sallergård är ivrig att visa upp området bakom arenan. En parkour-park samsas med planer för vanlig fotboll och strandfotboll, en klätterbana och andra aktiviteter. Allt sker utomhus och helt spontant, berättar han:

– Nu för tiden ställer barn krav på att kunna göra det de vill, när de vill. Så jag genomförde workshops med barnen innan vi utformade platsen. Det ökade vår trovärdighet, att barnen fick komma till tals och att vi sedan hade kraft att genomföra det.

Inne i arenans blackbox byter kammarkören plats med ett fnissigt gäng iförda Kangoo jumps, skor med trampoliner på som används för dans. På Araby Park Arena finns det plats för alla. ■

ALLT FÄRRE KOMMUNER LÅNAR HOS BANKEN

Kommunsektorns lånefinansiering har genomgått en stor förändring de senaste fem åren. Allt fler väljer att finansiera sig via egna marknadsprogram eller hos Kommuninvest.

FOTO: ROBIN ANDERSSON

DEN SVENSKA kommunsektorn är inne i en investeringsintensiv period, visar Kommuninvests rapport "Den kommunala låneskulden 2013" som nyligen presenterades. Sedan 2007 har kommunernas investeringsvolym ökat med 18 procent. Även de kommunala bolagen och landstingskoncernerna följer samma trend, med ökningar på 14 respektive 20 procent.

Rapporten visar även att ju större befolkning en kommun eller ett landsting har – desto högre är investeringsvolymen per invånare.

I takt med att kommunsektorns investeringar har ökat har även sektorns låneskuld ökat. Eftersom kommuner och landsting är förhindrade att finansiera den löpande verksamheten är kommunsektorns låneskuld en konsekvens av att en del investeringar finansieras med externa medel.

Sedan 2007 har kommunernas låneskuld ökat med 22 procent. Som andel av BNP har den dock varit relativt stabil, mellan 11 och 13 procent under de senaste tio åren.

Vart kommunerna vänder sig för att finansiera sina investeringar har däremot genomgått stora förändringar.

FINANSIERINGEN AV kommunsektorns låneskuld vilar primärt på tre ben: banksystemet, Kommuninvest och kommunernas och landstingens egna marknadsprogram. Bankernas andel av den kommunala lånemarknaden har på fem år halverats, från 65 procent till 32 procent. Under samma tid har Kommuninvest fördubblat sin marknadsandel, från 23 till 46 procent. Tillväxten beror dels på att antalet medlemmar i Kommuninvest har ökat de senaste fem åren, dels på att medlemmar i allt högre grad valt att finansiera sig via Kommuninvest. Av medlemmarna hade hälften minst 85 procent av sin lånefinansiering via Kommuninvest i slutet av 2012.

Det är vanskligt att sia om låneskuldens framtida utveckling. Men det finns anledning att förvänta sig att låneskuldens tillväxttakt kommer att vara i nivå med den genomsnittliga nominella ökningstakten för föregående femårsperiod – det vill säga sex procent.

Vi vågar oss ändå på en prognostisering med de faktorer som driver den utvecklingen som grund: volymen på sektorns investeringar och sektorns förmåga att finansiera dem med egna medel.

NÄR DET HANDLAR om investeringsvolymen för kommuner och landsting finns tydliga tecken på att den kommer att öka. Miljonprogrammen står inför stora upprustningar. Flera landsting har meddelat att de kommer att göra stora investeringar, bland annat i nya och ombyggda sjukhusfastigheter. Och inte minst – SKL:s sammanställning av kommunernas investeringsprognoser visar att investeringsnivåerna kommer att öka från 2012 års dryga 40 miljarder, till nästan 50 miljarder kronor under 2015.

Om vi lyfter blicken till internationell nivå så kännetecknas den svenska offentliga sektorn, tillsammans med våra nordiska grannar, sammantaget av stabila finanser. Till skillnad från situationen i stora delar av Europa. Kommunsektorerna i Danmark, Finland, Norge och Sverige gick alla med överskott under 2012.

Mattias Bokenblom
Forsknings- och utbildningsansvarig, Kommuninvest

SÅ LÅNAR KOMMUNSEKTORN

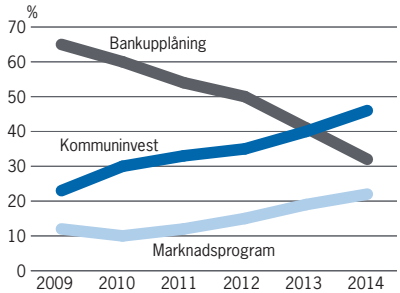

Bankernas marknadsandel av kommunsektorns upplåning har halverats mellan 2009 till 2014, från 65 procent till 32 procent. Samtidigt har upplåningen via Kommuninvest och egna marknadsprogram ökat. Under samma tidsperiod har Kommuninvests andel fördubblats.
Källa: Kommuninvest och SCB

Viktiga steg mot en säkrare framtid

Finanskrisen inleds

Investmentbanken Lehman Brothers konkurs under 2008 blir den utlösande faktorn i en världsomspännande finanskris. En rad banker och finansinstitut världen över klarar inte av påfrestningarna när värdet på deras säkerheter rasar, utan går i konkurs eller måste räddas av statliga pengar.

Reformarbetet inleds

Under 2009 tar politiska beslutsfattare i ett stort antal länder och inom G20 initiativ för att stärka bankers och finansinstituts motståndskraft mot finansiella påfrestningar med en rad åtgärder, bland annat höjs kraven på andelen eget kapital i förhållande till den totala utlåningens storlek. Kommuninvest börjar förstärka det egna kapitalet genom ökade vinster.

Beslut om Basel III

I december 2010 beslutar G10-ländernas organisation för banktillsyn, Baselkommittén, om de så kallade Basel III-reglerna. De innebär långtgående skärpningar av kapitalkraven och nya krav på likviditetsreserver. Kommuninvests ägare förstärker kapitalet ytterligare under 2010 genom att teckna sig för ett förlagslån om 1 miljard kronor.

Återbäringsmodell införs

Föreningsstämman beslutar i april 2011 att 100 procent av medlemmarnas återbäring under året ska gå tillbaka till Kommuninvest som en ny obligatorisk medlemsinsats. Föreningsstämman går på samma linje året efter och beslutar att återbäringen återigen ska gå tillbaka till Kommuninvest under året, men en något mindre andel, 93,5 procent. Avsikten är dock att medlemmarna ska få behålla hela sin återbäring när kapitaluppbyggnaden är klar.

3

MILJARDER ÄR PÅ PLATS – YTTERLIGARE KAPITAL BEHÖVS

Kommuninvests plan är att med främst egna vinstmedel nå en bruttosoliditetsgrad om 1,5 procent. Fastställs ett högre bruttosoliditetskrav än så krävs alternativa kapitaltillskott. Kommuninvests kapitalbas har redan byggts upp med tre miljarder – resten ska klaras till den 1 januari 2018.

Finanskrisen 2008–2009 blottlade stora brister i det finansiella systemet. Ett grundläggande problem var att bankernas riskbuffertar var på tok för små för att hantera oförutsedda händelser. Över hela världen pågår nu ett omfattande reformarbete för att täppa till luckorna i regelverket och motverka framtida kriser. Så här påverkar det Kommuninvest.

Det nya kapitalkravet införs

Den 1 januari 2018 införs det nya riskmåttet bruttosoliditetsgrad (leverage ratio) inom EU, förutsatt att Europeiska unionens råd (EU-rådet) och Europaparlamentet enas om detta.

Rekommendation om nivå

EU-kommissionen överlämnar den 31 december 2016 en rapport till Europaparlamentet och Europeiska rådet om den slutliga utformningen av bruttosoliditetsgraden utifrån olika affärsmodeller. Det har både diskuterats om en fast bruttosoliditetsgrad om 3 procent för samtliga institut – som lite förenklat innebär att en bank inte får ha en balansräkning som är större än 33 gånger sitt eget kapital – men även om olika nivåer mellan 1,5–4,5 procent, beroende på hur riskfylld ett instituts affärsverksamhet anses vara.

Stämmobeslut krävs

På föreningsstämman i april 2014 tas det första av erforderliga två stämmobeslut om en stadgeändring för att de nya formerna för kapitalanskaffning ska kunna införas. Det andra stämmobeslutet om stadgeändring måste gå igenom med en kvalificerad majoritet på Kommuninvests föreningsstämma året efter, i april 2015. Kommuninvest och föreningens medlemmar slutför den planerande kapitaliseringen fram till december 2017.

Nya former för kapitaltillskott

Kommuninvests föreningsstyrelse beslutar i december 2013 vilka nya kompletterande former för kapitaltillskott som ska diskuteras med medlemmarna vid medlemssamråden. Syftet är att få fram alternativa former så att varje kommun och landsting ska kunna välja den form som passar den egna kommunen bäst. Baserat på medlemmarnas synpunkter, beslutar Kommuninvests föreningsstyrelse den 5 mars 2014 om vilket förslag på former för kapitaltillskott som ska lämnas till föreningsstämman.

Källor: Finansinspektionen, Sveriges Riksbank och Kommuninvest

VAD INNEBÄR DE NYA REGLERNA?

- Banker och investeringsbolag måste ha mer och bättre kapital så att de kan absorbera förluster. Bruttosoliditetsgrad (leverage ratio) är ett nytt riskmått som uttrycker kvoten mellan kapital och totala tillgångar.
- Banker och investeringsbolag måste bygga upp en extra kapitalbuffert.
- Banker och investeringsbolag måste styra kontantflödet så att de har en stabil likviditet på både lång och kort sikt.
- Banker och investeringsbolag måste respektera gränserna för hur stora risker de får ta i förhållande till sitt eget kapital.
- Banker och investeringsbolag måste ha mer kapital om de handlar med komplexa finansprodukter som derivat (finansiella instrument för att hantera risker).
- Styrningen av banker och investeringsbolag ska bli bättre.
- De som inte följer reglerna ska straffas – sanktionerna kommer också att fungera avskräckande.

Gunnar Hökmark fördelar sin tid mellan Stockholm och Bryssel – där han sitter i Europaparlamentet för moderaternas räkning.

En svensk hök i EU

Banker ska inte förvänta sig att skattebetalarna ska stå för notan vid en ny kris. Det anser Moderaternas Europaparlamentariker Gunnar Hökmark, som har en aktiv roll i att ta fram EU:s nya finansiella regelverk.

TEXT: JOHAN HÅRD FOTO: JENNIFER GLANS

En vanlig arbetsdag för Gunnar Hökmark stavas möten. Det börjar ofta med ett frukostmöte, han träffar sina medarbetare, och fortsätter med hearingar och diskussioner. Mycket handlar om att inhämta information som sedan används för att driva olika frågor vidare.

– Det finns en tydlig paradox i det här arbetet. Vi jobbar brett med EU-övergripande frågor. Men mycket får i slutändan betydelse för medlemsländernas inrikespolitik, exempelvis hur vanliga människor ska kunna finansiera sitt boende.

Gunnar Hökmark är Europaparlamentets rapportör för krishanteringsdirektivet. Det betyder att han är parlamentets föredragande och förhandlare i denna fråga – en viktig roll som innebär stort inflytande när den nya lagtexten ska formuleras. Det är rapportörerna som formulerar Europaparlamentets åsikter och även förhandlar med ministerrådet.

Den senaste tiden har mycket av hans arbete präglats av det så kallade krishanteringsdirektivet, som mejslats fram under det senaste året.

Det är en del av den nya bankkrislagstiftningen, som har två huvudsakliga syften: dels att säkerställa att privata aktörer tar sitt ansvar vid händelse av att en bank hamnar i kris eller obestånd, dels att upprätthålla den finansiella stabiliteten.

– Banker och andra finansiella institutioner ska inte förvänta sig att regeringar och skattebetalare kommer att behöva betala om något går fel. Det nya regelverket kommer att leda till att ägarna och långivarna blir mer noggranna i övervakningen och riskhanteringen i varje enskild banks agerande, säger Gunnar Hökmark.

Ett möjligt sätt att hantera riskerna kan vara att dela upp bankens tillgångar i olika bolag. Men det viktigaste verktyget i krishantering av banker framöver, kommer att bli reglerna om ”bail in”. I händelse av en kris är det i första hand bankens aktieägare och fordringsägare som ska drabbas, genom att värdet av ett aktieinnehav skrivs ned eller att fordringar omvandlas till aktiekapital. Risken flyttas därmed från skattebetalarna och bankens kunder, till dess ägare och fordringsägare.

– I grund och botten handlar det om en sund syn på risker, analys och hantering, säger Gunnar Hökmark.

Men helt vill han inte stänga dörren för statliga ingripanden.

– Som en yttersta åtgärd måste stater kunna gå in och ta över systemviktiga banker – alltså de banker som har avgörande inverkan på ett lands ekonomiska system. Det skulle kunna bli →

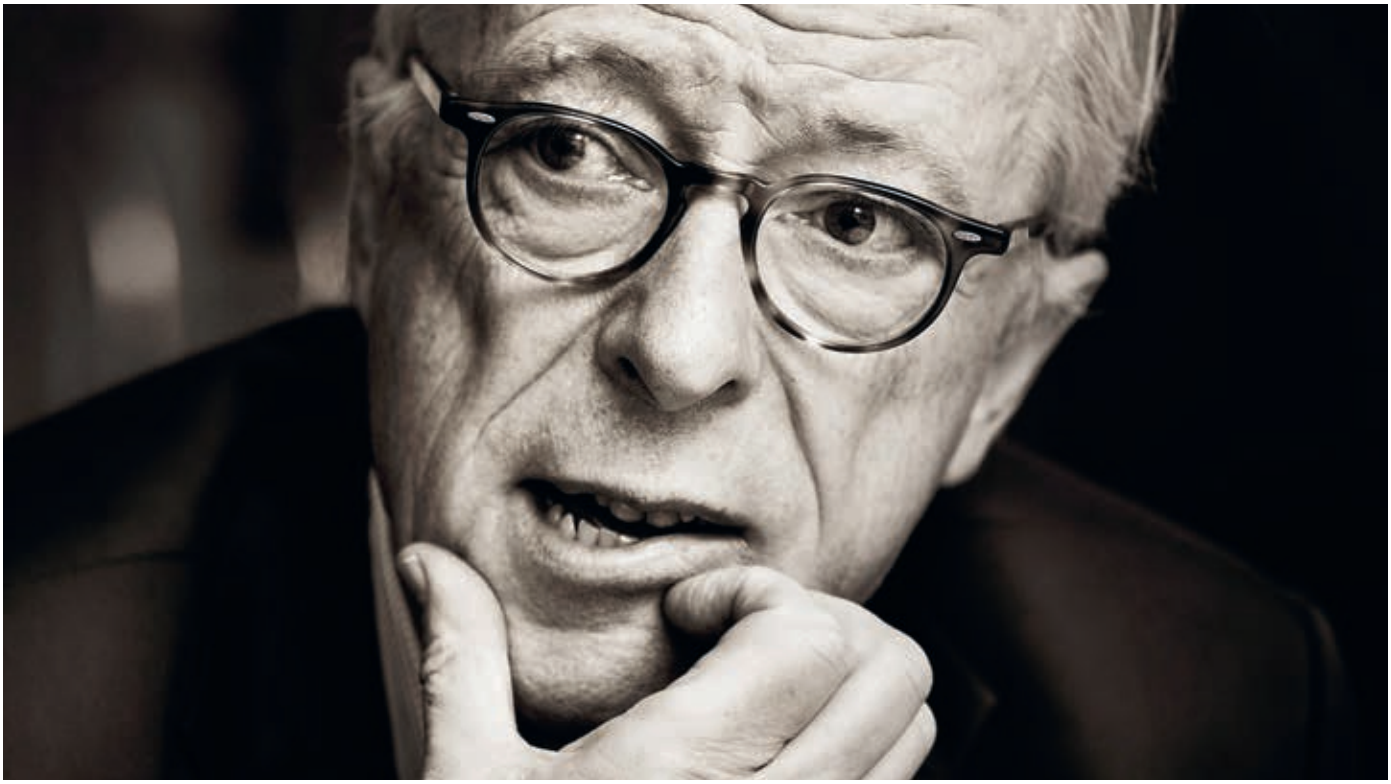

> ***Med ett tydligare regelverk är jag övertygad om att även kommunsektorn kommer att få nya verktyg för sin egen riskanalys.***
>
> Gunnar Hökmark, Europapalamentariker för Moderaterna

aktuellt exempelvis efter att befintliga ägare förlorat sitt ägande, och långivare påförts förluster så långt det är möjligt utan att urholka den finansiella stabiliteten ytterligare. Detta synsätt har också brett stöd i parlamentet inför de fortsatta förhandlingarna.

För svenska banker gäller dessutom ännu hårdare krav på kapitaltäckning, eftersom Sverige har en förhållandevis stor banksektor och en kris inom de systemviktiga bankerna skulle få särskilt stora negativa konsekvenser. Å andra sidan innebär stabila och väl kapitaliserade banker lägre upplåningskostnader och därmed lägre räntor för bankernas låntagare.

– Med ett tydligare regelverk är jag också övertygad om att även kommunsektorn kommer att få nya verktyg för sin egen riskanalys. Det är förstås bra att finansiella aktörer som Kommuninvest, vid sidan av vanliga banker, kan erbjuda konkurrenskraftiga finansieringsalternativ, säger Gunnar Hökmark.

När Dialog träffar Gunnar Hökmark en höstruskig måndag befinner han sig för ovanlighetens skull i Stockholm. Vanligtvis spenderar han veckoslutet i Stockholm och större delen av arbetsveckan i Bryssel. I Bryssel är favoritplatsen pampiga Grand Place. Det stora torget i stadens hjärta, omringat med imponerande byggnader.

– Här tycker jag att man får en känsla av var den moderna marknadsekonomin växte fram. Handeln var drivkraften, och vi kan fortfarande se spåren av en tid då den fria handeln i Europa stod på sin höjdpunkt. Det är lätt att förstå vilket välstånd frihandeln bidrog till och att inse den grundläggande tanken bakom dagens EU – ett samarbete för fred, frihet och möjligheter för alla att få en framtid.

Nästa år är det valår – i dubbel bemärkelse. Gunnar Hökmark står på förstaplatsen på Moderaternas lista i valet till Europaparlamentet. Närheten till Grand Place hoppas han kunna behålla. ■

GUNNAR HÖKMARK

Ålder: 61 år, född 1952 i Ystad.

Bor: Stockholm och Bryssel.

Gör: Europaparlamentariker för Moderaterna sedan 2004, vice ordförande i Europaparlamentets största partigrupp, EPP-gruppen.

Utbildning: Civilekonom, Lunds universitet.

Politisk karriär: Bland annat Moderaternas ekonomisk-politiske talesperson, partisekreterare och riksdagsledamot samt ordförande i konstitutionsutskottet och Moderata ungdomsförbundet, MUF.

Ränteduva eller hök: – Jag nöjer mig med att konstatera att det är bra med en oberoende Riksbank som fokuserar på inflationsmålet!

Utförsäljningar av allmännyttans bostadsbestånd

De senaste årens trend att allmännyttans bostäder säljs ut för att kunna finansiera nyproduktion och/eller renoveringar av befintligt bestånd fortsätter.

Exempel på genomförda eller planerade försäljningar under de senaste 12 månaderna:
Sotenäs: 9 lägenheter och 2 villor.
Ronneby: 10 % av fastighetsbeståndet.
Botkyrka: 1 300 lägenheter.
Södertälje: 334 lägenheter och 5 serviceboenden.
Falun: 434 lägenheter.
Kalmar: 293 lägenheter.

Källa: Kommuninvest

Antalet finska kommuner fortsätter att minska

I Finland fortsätter antalet kommuner att minska. 2004 fanns det 444 kommuner, i år är antalet nere i 320. Fortfarandet finns det drygt 200 kommuner med en befolkning understigande 10 000 personer.

FOTO: YANAN LI

Stockholm växer snabbt och investerar stort

STOCKHOLMS LÄNS befolkning bedöms år 2030 ha ökat från 2,1 till 2,6 miljoner invånare. Redan i dag står länet för en tredjedel av kommunsektorns sammanlagda investeringar. Under de närmsta fem åren planerar enbart Stockholms stad och Stockholms län att investera ungefär 15 miljarder kronor.

Källa: Rapporten "Den kommunala låneskulden 2013" av Kommuninvest.

Detroit reser sig ur ruinerna

I SOMRAS ANSÖKTE Detroit om konkurs och den största kommunala konkursen i USA:s historia var ett faktum. Minskande befolkning i kombination med ekonomisk misskötsel ledde till en okontrollerad ökning av stadens skulder, som beräknas uppgå till cirka 18 miljarder dollar. Arbetstillfällen har försvunnit och många hus står övergivna. Men för många har det blivit en perfekt grogrund att skapa något nytt, och unga amerikaner vallfärdar i dag till Detroit för att bo billigt och göra musik och konst.

Håll koll med Kolada

KOMMUN- OCH landstingsdatabasen – Kolada – samlar kommunernas och landstingens verksamheter år från år. Databasen innehåller över 3 000 nyckeltal som kan användas för analyser och jämförelser. Materialet bygger på bland annat nationell statistik från myndigheter. Men också på uppgifter från andra källor. Kolada tar också fram nya nyckeltal.

Materialet från Kolada kan enkelt presenteras som tabeller, kartor och diagram.

www.kolada.se

Koncept på export

I slutet på oktober lanserades Agence France Locale – och det är svenska Kommuninvest som har stått modell för den franska motsvarigheten.

TEXT: VICTORIA WAHLBERG FOTO: BEBOY/SHUTTERSTOCK

Frankrike med sina över 63 miljoner invånare, 36 000 kommuner och sju kommunförbund är en stor apparat och en stabil finansiering för kommunerna är vital.

Lars M. Andersson, initiativtagare och tidigare vd för Kommuninvest, har arbetat som rådgivare i framväxten av den franska motsvarigheten till Kommuninvest, Agence France Locale.

Historien bakom Agence France Locale tillblivelse inleddes egentligen redan på 1980-talet. Då finansierade en statlig enhet kommunernas lån. Enheten privatiserades sedan och fick namnet Dexia. Dock slutade resan i en stor krasch 2010, och analysen var att Dexia övergivit sina ursprungliga värden och blivit för mycket av en kommersiell bank. Dessutom var bolaget exponerat mot skuldtyngda länder i Europa.

– Detta innebar en svår situation för de franska kommunerna. I Frankrike sköts över 70 procent av alla offentliga investeringar av kommuner. Nu stod kommunerna utan huvudfinansiär och hade svårt att hitta andra aktörer. I förlängningen drabbade Dexias krasch investeringstakten i kommunerna, säger Lars M. Andersson.

Redan tidigare hade olika kommuner sneglat på de nordiska modellerna för finansiering – och framförallt Kommuninvest. Nu blev plötsligt frågan högaktuell. Kommunerna var ute efter att säkerställa en stabil finansiering även i perioder av marknadsoro.

Allt detta i kombination med det nya regelverket Basel III, som gjorde det än svårare för banker att låna ut till kommuner, bäddade för en annan lösning. Grunden till Agence France Locale var lagd. Elva medlemmar står som bildare, bland annat stora kommuner som Lyon, Bordeaux och Lille.

Lars M. Andersson.

– Utmaningen kommer inte att vara att hitta kommuner som vill vara med, utan snarare möjligheten att ta emot alla. Här har vi hämtat mycket inspiration från Kommuninvest och deras metoder för granskning, berättar Lars M. Andersson.

Målsättningen för Agence France Locale är att sänka kommunernas upplåningskostnader och att diversifiera upplåningen, för att sprida den på flera källor. Mål som på inget sätt skiljer sig från den svenska förlagan. En grundläggande idé som hämtats från Kommuninvest, är att man skiljer på den politiska nivån och den finansiella verksamheten. I toppen av organisationen finns ett moderbolag med en styrelse bestående av politiker. Det bolaget äger i sin tur ett dotterbolag där styrelseledamöterna har utpräglad finansmarknadskompetens. Den styrelsen väntas utses i december.

För Lars M. Andersson fortsätter arbetet med Agence France Locale, samtidigt som det engelska Kommunförbundet anlitat Lars som rådgivare i ett liknande projekt.

– Jag har lång erfarenhet av kommuner i många länder och slås ofta av hur lite som skiljer dem åt. Lösningen är ofta densamma, men ibland tar vi lite olika vägar dit. ■

> ***Jag har lång erfarenhet av kommuner i många länder och slås ofta av hur lite som skiljer dem åt.***
>
> Lars M. Andersson, tidigare vd för Kommuninvest

Crosby
march
3
$

Riskfylld handel

Avancerade ränteaffärer tänkta att minska kommunens risker kan i slutändan bli en förlustaffär – om inte styrningen är på plats.

TEXT: ANNA SPÄNGS ILLUSTRATION: TEAM HAWAII

Den moderna derivathandeln sägs ha sitt ursprung hos bönderna i USA. Under 1800-talet ökade produktiviteten i det amerikanska jordbruket och skördarnas priser blev alltmer oförutsägbara. Samtidigt hade bönderna stora fasta kostnader. För att säkra sina marginaler började bönderna därför sälja sin skörd på så kallad termin. Ett derivat – eller finansiellt kontrakt – som innebär att köparen och säljaren förbinder sig att köpa, respektive sälja, en vara till ett bestämt pris vid ett bestämt framtida datum.

Osäkerheten på de finansiella marknaderna är också anledningen till att det med tiden har uppstått flera olika typer av derivat. De vanligaste, förutom terminer, är optioner och swappar. Derivatavtalen ingås mellan två parter för att försäkra sig mot prisförändringar i en underliggande tillgång, exempelvis en aktie, råvara eller ett lån.

Derivatmarknaden har hittills saknat transparens och regleringar i någon större utsträckning. Handel med derivat anses också ha accelererat finanskrisen 2008 i och med att det rådde en stor osäkerhet kring vad som kunde ske om någon aktör drabbades av problem. Investmentbanken Lehman Brothers konkurs utlöste exempelvis stora kedjereaktioner. Men vem som skulle drabbas – och hur hårt – blev svårt att förutse på grund av bankens många och komplicerade derivataffärer. Det ledde till att ingen vågade göra affärer av rädsla för att bli sittande med svartepetter. I vissa fall försvann likviditeten helt och marknadernas funktion sattes ur spel.

Handel med derivat förekommer även bland svenska kommuner. Främst beror det på att kommunerna vill minska ränteriskerna i skuldportföljen. Genom att teckna ett ränteswap- →

> ***Tappar man kontrollen kan man hamna i en situation där man har swappar för ett högre värde än de faktiska lånen.***
>
> Ola Nyberg, finanschef i Malmö stad

avtal med en bank kan en kommun byta en rörlig ränta mot en fast under en längre löptid – och därmed säkra sig mot kraftiga räntehöjningar.

Även om derivat många gånger används som en slags försäkring – så innebär den här sortens avancerade ränteaffärer alltid andra sorters risker. Om det inte finns tydlig styrning och uppföljning inom kommunen kan derivathandeln i slutändan resultera i en riktig förlustaffär.

Det är kommunens finanspolicy som specificerar vilka regler som gäller för kommunen i derivataffärer. Normalt ska det finnas en tydlig koppling mellan ränteswapparna och det underliggande behovet av riskhantering, till exempel lån i en skuldportfölj. Det är inte tillåtet för kommuner att spekulera genom derivat, utan endast att säkra risker.

I bland förekommer det att lån tas löpande med rörlig ränta medan låntagaren hanterar sin ränterisk genom en portfölj med ränteswappar som täcker skuldportföljen. Då kan det lätt uppstå en oavsiktlig spekulativ situation, berättar Ola Nyberg, finanschef i Malmö stad.

– Tappar man kontrollen och glömmer bort swapparna när man gör ändringar i sin låneportfölj, till exempel amorterar av lånen, kan man hamna i en situation där man har swappar för ett högre värde än de faktiska lånen. Antingen ska man då minska ned sin swapvolym eller förklara varför man behöver behålla den, säger han.

Oavsiktliga risker kan också uppstå om kommunen tecknar ett ränteswapavtal utan att ha gjort en ordentlig analys av affären. Till exempel kan en låg ränta locka till att teckna en swap.

DERIVAT

Ett derivat är ett finansiellt kontrakt vars värde beror på utvecklingen hos en underliggande tillgång, till exempel: aktier, index, valutor, räntor eller råvaror. Derivat används dels för att minska risktagandet vid finansiella transaktioner, dels för spekulation.

RÄNTESWAP

Ränteswap är ett avtal mellan två parter om att under en bestämd tidsperiod utbyta ränteflöden. Exempelvis kan en aktör välja att betala en fast ränta i utbyte mot att erhålla rörliga räntebetalningar.

OPTIONALITET

Ränteswappar kan ha en inbyggd optionalitet. Det vill säga kontraktet ger banken en affärsmöjlighet. Kommunen säljer denna optionalitet till banken mot en premie, till exempel i form av lägre ränta.

Stängningsbar swap:
Banken har möjlighet men inte skyldighet att när som helst stänga ned swappen utan kostnad.

Förlängningsbar swap:
Banken har vid ett visst datum möjlighet men inte skyldighet att förlänga swappen till samma eller nya räntevillkor beroende på hur avtalet ser ut.

Men ibland kan den lägre räntan vara i utbyte mot att kommunen ger banken optionalitet – en möjlighet, men inte skyldighet att till exempel förlänga swappen eller stänga den i förtid utan kostnad.

En bristfällig förståelse för vilka risker en swap medför kan då bli ödesdiger. Till exempel om banken i ett swapavtal med optionalitet väljer att förlänga swappen medan kommunen inte längre har lån som matchar den. Ett annat problem är att kommunen kan ha sålt denna möjlighet alltför billigt.

Om en ränteswap finns kvar utan underliggande lån måste den normalt stängas ned. Om marknadsvärdet då är negativt måste kommunen betala banken för att ta bort swappen.

Ola Nyberg förklarar att när swappar stängs ned kommer förluster, förr eller senare. Det betyder inte att man misslyckats i sin förvaltning. Tvärtom kan kommunens finanschef ha varit klok som velat försäkra sig mot en eventuell uppgång i räntan. Men så gick räntan ned.

– Att klaga på detta är som att säga: varför har du betalt försäkringspremier för huset, det har ju inte brunnit?, säger han.

Lika lite som man kan veta om ens hus kommer att brinna upp eller inte i framtiden. Lika osäkert kan det ibland vara på räntemarknaden.

Tidningen Dagens Samhälle rapporterade nyligen att det finns kommuner som försökt dölja miljonförluster från sina ränteswapaffärer i nya kontrakt. Istället för att redovisa förlusten direkt har kommunerna tecknat ett nytt ränteswapavtal med banken för en hög fast ränta.

Att det kunnat uppstå mycket stora förluster i

vissa kommunala bolag kan delvis bero på att politikerna har brustit i sin uppsiktsplikt. De har valt att lita på tjänstemännen i komplicerade ekonomiska frågor.

Annika Wallenskog, tillförordnad chefsekonom på Sveriges Kommuner och Landsting, menar att politiker behöver vara ordentligt insatta i vad som står i finanspolicyn och vilka ramar som gäller.

– Det krävs att politikerna noga går igenom vad som står i finanspolicyn. Dels måste de vara bra på att ställa frågor, dels ligger det ett ansvar på ekonomichefen att kunna förklara, säger hon.

För att handla med derivat krävs alltså att kommunen har ett ordentligt regelverk, att kompetensen är hög och att handeln följs upp på ett tydligt och korrekt sätt.

Lärdomarna efter finanskrisen har också gett upphov till ökade regleringar och krav på transparens för derivatmarknaden. Nya regler att förhålla sig till kom i år – och ännu fler tillkommer under nästa år. För kommunernas del innebär de bland annat att alla derivat måste rapporteras till ett transaktionsregister. Dessutom har Rådet för kommunal redovisning kommit med en ny rekommendation om redovisning av derivatinstrument.

Om försäkringen i slutändan inte ska bli en björntjänst så är det alltså bäst att följa riktlinjerna. ■

5

FRÅGOR SOM KOMMUNPOLITIKERN BÖR STÄLLA TILL SIN EKONOMICHEF

För att sätta sig in i vad kommunen har för derivataffärer krävs en noggrann genomgång. Dels av finanspolicyn, dels av de derivat kommunen faktiskt har. Helst bör det ske tillsammans med en ekonomiskt sakkunnig. Dialog har sammanställt fem frågor som kommunpolitikern bör ställa till sin ekonomichef.

1. **Kan du förklara vilka derivat vi har och varför vi har dem?**

2. **Hur fungerar derivatet och under vilka förutsättningar?**

3. **Vad har derivatet för marknadsvärde?**
   Utvärdera om ett lån med fast ränta under längre tid hade varit en bättre affär.

4. **Ryms alla våra ingångna derivat inom den policy som fanns då vi tecknade dem?**
   Var medveten om att finanspolicyn kan ha ändrats i efterhand.

5. **Hur kommer de nya reglerna att påverka kommunen och bolagen ur ett redovisningshänseende?**
   Om derivatinstrumenten måste marknadsvärderas kan resultaträkningen påverkas.

Namn: Siw Karlsson.

Ålder: 59 år.

Bor: Centralt i Avesta.

Gör: Ekonomichef i Avesta kommun.

Det bästa med jobbet: Omväxlingen och duktiga medarbetare! I en mindre kommun är det stor variation på arbetsuppgifterna.

Läser just nu: Jag hinner inte så mycket just nu om jag ska vara ärlig… Men annars är det mest deckare och biografier.

Avesta känner fortfarande av krisen

Under hösten har Kommuninvests finansseminarium hållits på åtta orter i landet. Siw Karlsson, ekonomichef i Avesta kommun, deltog i Stockholm.

TEXT: JOHAN HÅRD FOTO: JENNIFER GLANS

Ekonomisk utblick, ränteutvecklingen, nya regelverk och krav på kapitaltäckning. Det var i fokus på Kommuninvest finansseminerier under hösten. Men även hur de som arbetar med finansfrågor i kommuner, landsting och deras bolag, kan få stöd av sitt medlemsskap i föreningen.

Siw Karlsson, vad tyckte du om seminariet?
– Det var en väldigt bra dag med ett väl avvägt innehåll. För oss är det nyttigt att få en ordentlig genomgång i både omvärldsanalys och effektiv låneförvaltning. Det är en bra grund för vår planering och framtidsstrategi. Vi har en relativt stor låneportfölj på närmare en miljard kronor så att få höra hur vi kan effektivisera lånehanteringen med hjälp av det nya skuldförvaltningssystemet var också bra. Avesta har dessutom varit pilotkommun i framtagandet av systemet. Även pauserna ger bra erfarenhetsutbyte med kollegerna ute i landet.

Vilka är era utmaningar?
– Vi har en alldeles för hög ungdomsarbetslöshet. En annan utmaning är att vända befolkningsutvecklingen. Vi har under flera år haft minskande befolkning. Därför har vi påbörjat ett omfattande framtidsprojekt med namnet ”Avesta 2020” som pågår under 2013–2015. Syftet är att fram till år 2020 öka befolkningen till 25 000 från nuvarande 21 500 genom att underlätta för företagande och därmed skapa fler arbetstillfällen. Kanske har trenden redan brutits i och med att vi blev fler i senaste befolkningsstatistiken.

Vad tror du om ränteutvecklingen?
– Det verkar som att vi kommer att få en lugnare och långsammare ränteökning än vad som tidigare sagts. Det är bra för oss som har stora lån.

Är finanskrisen över nu?
– För oss som kommun kommer effekterna av krisen att finnas kvar en tid, även om signalerna från omvärlden nu är mer positiva. Vi kommer säkert att vara beroende av att vidta sparåtgärder och effektivisera i våra verksamheter framöver också.

Vad är bäst med Avesta?
– Naturen, det centrala läget i Sverige och en härlig småstadskänsla! Den som vill kan bo här och jobba i till exempel Stockholm, Uppsala, Västerås eller Gävle. Dessutom har en stor satsning gjorts i det gamla nerlagda järnverket i Koppardalen med både en årlig utställning, Avesta Art, och nybyggda kontorslokaler som är navet i Avesta 2020. Det ligger naturskönt vid Avestaforsen. Vi har även en avelspark för den tidigare utrotade visenten. Den är väl värd att besöka. ■

Fråga Kommuninvest

HUR FUNGERAR ÅTERBÄRINGSMODELLEN?

Hur fungerar återbäringsmodellen som Kommuninvest har infört? Vilken roll spelar den i Kommuninvests pågående kapitalisering och vad händer med återbäringen när Kommuninvest uppfyller de framtida kapitalkraven?

Hans-Göran Johansson, Kommunstyrelsens ordförande och Kjell Fransson, ekonomichef, i Värnamo

UNDER 2011 INFÖRDE Kommuninvest en återbäring för medlemmarna, som innebär att överskottet i form av återbäring på affärsvolym och ränta på insatt kapital ska gå tillbaka till medlemmarna. Överskottsmodellen har två syften. Det ena är att förtydliga och synliggöra resultatet för ägarna, och medlemmarnas innehav ska på ett rättvist sätt avspegla sig i andelen av värdetillväxten i Kommuninvest. Det andra är att bygga upp Kommuninvests egna kapital för att klara de skärpta EU-reglerna.

Det nya regelverket ställer krav på långivare att upprätthålla en avsevärt högre andel eget kapital i relation till utlåningsvolymerna. Reglerna ska säkerställa att långivare bättre klarar av att hantera situationer liknande dem som inträffade under finanskrisen, då låntagare eller andra affärsmotparter får problem. Läs mer om processen på sidan 12.

Återbäringsmodellen innebär därför att den återbäring som medlemmarna får – efter beslut på föreningsstämman – återförs till Kommuninvest som insatskapital.

Under en överskådlig tid kommer vi att behöva fortsätta bygga upp kapitalet via vinstmedel. Det är därför troligt att föreningsstämman föreslås fortsätta med den återbäringsmodell som bidrar med insatskapital till Kommuninvest.

En förutsättning är förstås att det finns medel att dela ut. Eftersom Kommuninvests resultat kan variera, och ytterst beror på beslut som föreningsstämman fattar varje år, är det vanskligt att garantera eller prognosticera en viss nivå på återbäringen.

PÅ LÅNG SIKT, om Kommuninvests tillväxt planar ut och vi ändå klarar kapitalkraven, är det fullt tänkbart att utlåningsmarginalen och i förlängningen återbäringen anpassas. Vid medlemssamråden i januari och februari kommer flera av dessa viktiga framtidsfrågor att diskuteras.

Maria Viimne
Vice vd

EGET KAPITAL 30 JUNI 2013

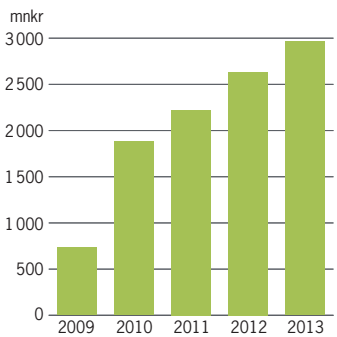

I kapitalbasen ingår även förlagslån om 1 000 mnkr.

ÅTERBÄRINGEN HITTILLS

	2013	2012
Överfört till medlemmarna, mnkr	778,5	276,0
– varav ränta 5% på insatskapital, mnkr	23,0	14,9
– varav återbäring affärsvolym, mnkr	755,5	261,1
Återbäring i förhållande till genomsnittlig utlåningsvolym, räntepunkter	**42**	**17**

KOMMUNINVESTS ÅTERBÄRINGSMODELL

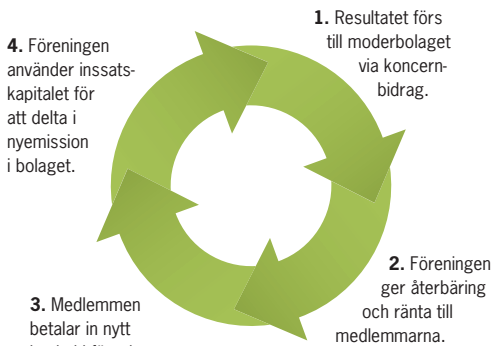

Stakar ut riktningen

Kommuninvest ska vara världens bästa organisation för kommunal finansförvaltning. Men vad betyder det? Dialog samlade några av Kommuninvests ledande företrädare för ett samtal om den nya visionen.

TEXT: BJÖRN BERGSTRAND FOTO: CHRISTER PÖHNER

Ann-Charlotte Stenkil, ordförande i Kommuninvest ekonomisk förening, Ellen Bramness Arvidsson, ordförande i Kommuninvest i Sverige AB och Tomas Werngren, vd i Kommuninvest ekonomisk förening, på plats i Visby under Almedalsveckan.

Hur känner ni för den nya visionen – att vara bäst?
Ann-Charlotte Stenkil, ordförande i Kommuninvest ekonomisk förening: Jag måste erkänna att jag när formuleringen kom upp första gången blev lite röd om öronen. Jag tyckte nog det var lite osvenskt, förmätet kanske. Men ju mer jag funderat och satt mig in i frågan, desto mer logiskt framstår det. Kommuninvest är en global aktör med ett övergripande syfte: att alltid finnas till för sina medlemmar på bästa sätt.
Ellen Bramness Arvidsson, ordförande i Kommuninvest i Sverige AB: Vi ska vara medvetna om att det inte finns någon etablerad ranking av kommunala finansinstitut, vi sätter jämförelsekriterierna själva. Därför är det extra viktigt vad ägare, kunder, investerare, personal och andra intressenter upplever. De måste känna att det är detta Kommuninvest jobbar emot.
Tomas Werngren, vd i Kommuninvest ekonomisk förening:
En positiv effekt av den nya visionen är att det tvingar fram en lärande organisation. Vi kommer i än högre grad än tidigare att behöva lära från våra systerinstitut och andra aktörer, identifiera vad de gör, vad som är lyckosamt och vad kan vi lära av det.

Vad betyder visionen för er?
Ann-Charlotte: Att vi ska finnas till hands för våra medlemmar när det behövs, i alla lägen. Att vi ska vara stabila och pålitliga, effektiva och slimmade, och vara rädda om vårt rykte.
Ellen: För mig är ordet stabilitet jätteviktigt, att Kommuninvest är att lita på och alltid finns där. Kompetens är också centralt – en organisation som planterar sig så fast i jorden som Kommuninvest nu gjort förväntas också kunna ge svar på frågor. Detta ställer höga krav på Kommuninvests medarbetare. Att hålla sig välinformerad i frågor om allt från världsekonomi och -politik, till enskilda kommuners utveckling är en utmaning som heter duga.
Tomas: Vad man som ledare söker efter är enkla verktyg som kan bistå organisationen att arbeta i rätt riktning. Med den nya visionen tas ett utmärkt steg. Ägarna har nu tydliggjort organisationens uppdrag, att vara bäst i världen på kommunal finansförvaltning. Det sätter ett än tydligare fokus på kompetens, att det inte är okej att brista i kompetensfrågor. Och den blir ett bra verktyg för uppföljning och styrning, eftersom den ger möjlighet till enkla kontrollfrågor – allt vi göra ska leda i riktning mot visionen. Vi jämför oss redan idag med institut som ägs och har ett uppdrag från kommunsektorer. Det står klart att vi ligger bra till på flera områden, exempelvis upplåningskostnader, men även att det finns förbättringsmöjligheter.

Tror ni att det finns en förväntan på att Kommuninvest i framtiden ska stå för mer kunskap än vad man gjort hittills?
Ellen: Jag tror det. En organisation av Kommuninvests kaliber kommer att få frågor som man måste kunna besvara.
Ann-Charlotte: Utan att kunna beskyllas för att agera i eget intresse. Att det sker i medlemmarnas intresse, med äkta omtanke.
Ellen: Precis. Och detta innebär att svaren inte alltid kommer att vara de man helst vill höra.

Vad är mest prioriterat i arbetet mot att nå visionen?
Ellen: Jag tror på närvaro, dialog, effektivitet och inre styrka. Med inre styrka menar jag förmågan att kunna möta det som kommer, oavsett vad det är. Då behöver man ha ett bra ledarskap, effektiva rutiner, väl fungerande dokumentation med mera. Hela Kommuninvestapparaten måste vara i dugligt skick och redo. Det är en utmaning för vilken organisation som helst som verkar i en komplex, hårt regelstyrd och globaliserad marknad, och en särskild utmaning om den har en stark tillväxthistorik. Jag ser ett behov idag för Kommuninvest att konsolidera sig.
Ann-Charlotte: Kapitaliseringen är den enskilt viktigaste frågan, anser jag. När vi sitter här om ett år igen så tror jag vi har etablerat ett ramverk som gör att Kommuninvest kan klara sitt framtida kapitaliseringsbehov givet en rad olika scenarios, samtidigt som individuella medlemsönskemål kan tillgodoses. Jag är positiv, för jag tycker vi historiskt haft relativt god framtidsinsikt och en förmåga att framtidsanpassa verksamheten.
Tomas: Den förmågan tycker jag är starkt kopplad till den inbyggda dynamiken i en medlemsförening, där krav ställs på förankring i viktiga frågor och där stadgeförändringar kan ta upp

NYA VISIONEN

Kommuninvest skall vara världens bästa organisation för kommunal finansförvaltning. Vi finansierar de svenska lokala och regionala sektorernas utveckling och investeringar för ett gott och hållbart samhälle.

Visionen antogs på föreningsstämman i april 2013.

Kommuninvests huvudkontor i Örebro. Huset byggdes 1847 av källarmästare Johan Petter Ekström. Huset överlevde stadsbranden 1854 och fick senare sitt namn Fenixhuset.

> ***Finanskrisen blev ett verkligt stresstest som visade att vi kunde klara vårt uppdrag när det gällde.***
>
> Tomas Werngren, vd i Kommuninvest ekonomisk förening

till två år att genomföra. Inför medlemssamråden tvingas vi tänka igenom vilka som är de viktiga frågorna, och vad som kräver förankring och beslut bland medlemmarna. Framförhållning och långsiktighet blir en naturlig konsekvens av Kommuninvests medlemsmodell.

Ni har på nära håll följt Kommuninvests utveckling under åren. Vad har ni för reflektioner?

Tomas: Jag tycker insikten om varför vi finns till, vad vi ska erbjuda och inte erbjuda, vad vi ska engagera oss i och inte engagera oss i har växt sig allt starkare. Vi vet att Kommuninvest ska vara ett verktyg för sina medlemmar och ägare, varken mer eller mindre, med ett tydligt mandat inriktat på kommunsektorns skuldförvaltning. Finanskrisen under 2008–2009 blev ett verkligt stresstest som visade att vi kunde klara vårt uppdrag när det verkligen gällde. Numera är vi en systemkritisk institution som ska möta medlemmarnas behov och bidra till finansiell stabilitet i kommunsektorn. Det är något helt annat än hur det var i starten.

Ann-Charlotte: Jag tycker vi kan vara stolta över att Kommuninvest utvecklats från en liten till en stor spelare utan att göra avkall på sina grundvärderingar. Min erfarenhet är att vi uppfattas som jordnära, utan excesser. Bara det faktum att vi inte har rörliga ersättningar uppskattas högt av våra medlemmar.

Ellen: Åren innan Lehman var viktiga, då ett antal hygienfaktorer betades av. Det gjorde att konstruktionen höll när det väl smällde. Hade vi inte gått igenom det reningsbadet hade vi inte alls klarat finanskrisen lika bra, det är min uppfattning. Som jag upplever det har vi också fått ett närmande mellan ägare och bolag, en ständigt förbättrad dialog och en mer pragmatisk syn på vad Kommuninvest ska vara. Inte så storvulet och fint, men viktigt och funktionellt. ■

FOTO: CHRISTER PÖHNER

ANN-CHARLOTTE STENKIL

Ordförande i Kommuninvest ekonomisk förening sedan 2007.

Ledamot av kommunstyrelsen i Varbergs kommun för Moderaterna och driver en rekryteringsfirma.

FOTO: CHRISTER PÖHNER

ELLEN BRAMNESS ARVIDSSON

Ordförande i Kommuninvest i Sverige AB sedan 2013.

Direktör på Finans Norge, tidigare chefsekonom på Svensk Försäkring och innan dess kansliråd på Finansdepartementet.

FOTO: ROBIN ANDERSSON

TOMAS WERNGREN

Vd i Kommuninvest ekonomisk förening samt Kommuninvest i Sverige AB sedan 2006.

Ordförande i Svenska Ridsportförbundets fälttävlanskommitté. Har tidigare arbetat på SBAB.

Kommuninvests medlemssamråd

2014 ÅRS MEDLEMSSAMRÅD anordnas på 18 orter runt om i landet mellan den 14 januari och den 6 februari. Inbjudna att delta är förtroendevalda och ledande tjänstemän i Kommuninvests ägarkommuner och ägarlandsting. Bland annat kommer formerna för kapitalstillskott att diskuteras. Men agendan för 2014 handlar inte enbart om en framåtblick utan även om en utvärdering av året som gått.

Läs programmet och anmäl dig på **kommuninvest.se**

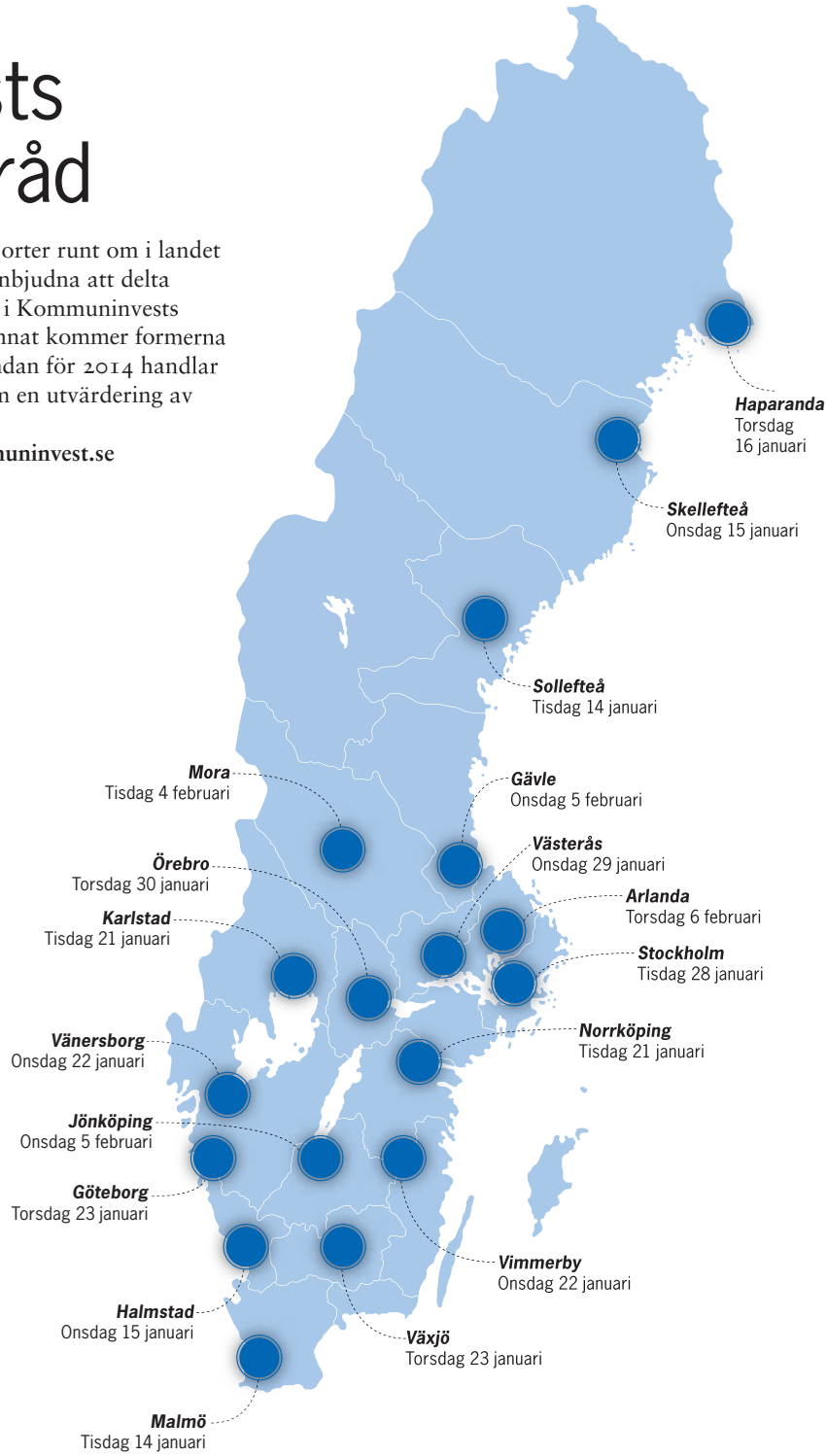

Utbildning i nytt system

Februari–mars 2014 Under våren kommer Kommuninvest att lansera en ny webbtjänst för skuldförvaltning.

Den 4–6 februari kommer systemet att demonstreras för alla som är intresserade via WebEx. Det kommer även att genomföras uppstartskurser för intresserade kommuner och landsting på olika orter i landet mellan 4 mars – 1 april.

Anmäl dig och läs mer på **kommuninvest.se**

Kommuninvest föreningsstämma

10 april 2014 Sammanhållning för gemensam nytta! är temat för årets föreningsstämma. Till stämman inbjuds representanter för alla Kommuninvests ägarkommuner och -landsting.

Stämman äger rum på Clarion Hotel Sign i Stockholm.

Japansk vändning

Mycket tyder på att Japan håller på att vända situationen med närmare 15 år av deflation.

Färska siffror från den japanska centralbanken, Bank of Japan, pekar nu på att landet är på väg att nå sitt inflationsmål om 2 procent. Chefen för Bank of Japan, Haruhiko Kuroda, har också indikerat att man kommer att vidta nödvändiga åtgärder för att nå målet. Tanken är bland annat att ökade tillgångspriser ska stimulera den inhemska konsumtionen.

Japan har länge plågats av deflation vilket alltså medfört att BNP-tillväxten inte velat ta fart. Det har blivit något av en ond cirkel, där svag efterfrågan lett till överkapacitet i ekonomin, som i sin tur tvingat företag att sänka priser och löner.

Valutan har också varit en faktor som bidragit till deflationsproblemen. En stark yen har gjort den viktiga exporten dyrare för japanska företag, och satt ytterligare press nedåt på lönerna när företagen försökt hålla uppe den internationella konkurrenskraften.

INFLATIONSTAKT

Den japanska inflationen är på väg upp. Japan är en av Kommuninvests viktigaste upplåningsmarknader.

Men nu vädras alltså viss morgonluft. Den japanska ekonomin återhämtar sig gradvis. Och lönerna verkar äntligen få en uppåtgående trend på längre sikt.

Borträknat effekten av den tidigare genomförda momshöjningen beräknas inflationen, kärn-KPI (exklusive färska livsmedel) öka 1,3 procent 2014 och 1,9 procent 2015.

Sammantaget bedömer Bank of Japan att prisstabilitetsmålet på 2 procent kan nås under andra halvan av prognosperioden.

För att återhämtningen ska bli uthållig krävs dock enligt Bank of Japan att exporten, snarare än den inhemska konsumtionen, blir drivkraften för den ekonomiska utvecklingen. ■

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

NY TJÄNST FÖR SKULDFÖRVALTNING

2014 lanserar Kommuninvest ett skuldförvaltningssystem som kommer att underlätta arbetet och öka kvaliteten i många kommuners skuldförvaltning. Tjänsten har skräddarsytts för kommunsektorns behov och erbjuds Kommuninvests medlemmar till självkostnadspris.

Under våren kommer två utbildningar att hållas i systemet:
Systemdemonstration – öppen för alla kunder
Uppstartskurser för huvudanvändare

Anmäl dig på
www.kommuninvest.se

KOMMUNINVEST